

Σημ. Ἰωσήφ Ριβάς, ναύαρχος ἰταλὸς τὸ γένος. Τῷ 1772 ἐλθὼν εἰς Ῥωσίαν κατετάχθη ἐν τῷ Ῥωσικῷ στρατῷ φέρων τὸν βαθμὸν τοῦ ἀντισυνταγματάρχου. Μετέσχε τῆς ἀλώσεως τῆς παρακτίου κωμοπόλεως Χιτζήβεϋ ἢ Κοτζάμπει ἀνηκούσης τῇ Τουρίκῃ. Διεκρίθη ὡσαύτως κατὰ τὴν κατάληψιν τῆς Τούλτζας καὶ Τσακτζῆς. Πάντα δὲ ταῦτα κατὰ τὸν ἐπὶ Αἰκατερίνης πόλεμον τῆς Ῥωσίας πρὸς τὴν Τουρκίαν. Ἐπὶ συμβουλῇ καὶ τῷ σχεδίῳ αὐτοῦ ἀπεφάσισεν ἡ Αὐτοκράτειρα νὰ οἰκοδομήσῃ τὴν Ὁδησσὸν ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς Χιτζήβεϋ ἥ καὶ ἐγένετο. Μέχρι τοῦδε ἡ κεντρικωτάτη ὁδὸς τῆς Ὁδησσοῦ φέρει τὸ ὄνομα *Δε-Ριβάς*. Ἀρκούντως περίεργος εἶνε ἡ πρὸς αὐτὸν ἐτέρω ἐπιστολὴ τοῦ αὐτοῦ στρατηγοῦ Σουβόροβ ἐν τῷ αὐτῷ Ῥωσικῷ Ἀρχεῖῳ (1866 σελ. 976) καταχωρισθεῖσα καὶ ἔχουσα οὕτω:

Βαρσοβία 46 Ἰανουαρίου 1795.

Ἐκλαμπρότατε, ἀκριβὲ καὶ φίλτατε φίλε, Ὁσσηπ Μιχαήλοβιτς χαίρετε.

... Ἐν τούτοις ἡ ὑμετέρα Χιτζήβεϋ εἶνε θαυμασίᾳ ἐξακολουθῆτε μεγαλύνοντες τὸν στόλον ὑμῶν καὶ προδιαγράφοντες τὴν πρὸς τὸν Βόσπορον ἄγουσαν ὅπως τὸ πάλαι ἐν τῷ Δουνάβει. Στρατηγὸς Σουβόροβ».

Ο ΑΠΕΞΗΡΑΜΕΝΟΣ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑ

ΕΔΜΟΝΔΟΥ ΑΜΠΟΥ

ς*

Ἰδιοτροπία νεάνιδος.

Ἡ Κλημεντίνα ὅτε ἠγάπησε τὸν Λέοντα εἶχε τὴν καρδίαν ἀθωοτάτην καὶ οὐδὲν ἀνθρώπινον πάθος εἶχε ποτε διαταράξει αὐτήν. Πρὸ τοῦ Λέοντος ἓνα μόνον ἄνθρωπον εἶχεν ἀγαπήσει, τὴν μητέρα της. Οὔτε ἐξάδελφοι, οὔτε ἐξαδέλφαι, οὔτε θεῖοι, οὔτε θεῖαι, οὔτε πάπποι, οὔτε μάμμαι, διέσπασαν καὶ διεσκόρπισαν διανεμηθέντες τὸν μικρὸν ἐκείνον θησαυρὸν τῆς ἀγάπης, ὃν τὰ καλῶς γεννηθέντα τέκνα φέρουσι μεθ' ἑαυτῶν εἰς τὸν κόσμον. Διότι ἡ μὲν μάμμη της Κλημεντίνα Πισῶ ὑπανδρευθεῖσα ἐν Νανσῇ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1814 εἶχεν ἀποθάνει τρεῖς μῆνας βραδύτερον ἐν τοῖς περιχώροις τῆς Τουλῶ-

* Ἰδὲ σελ. 562, 643.

νος κατὰ τὴν πρώτην αὐτῆς λοχείαν· ὁ δὲ πάππος κ. Λαγγεβίνος στρατιωτικός ὑπεπιμελητὴς πρώτης τάξεως μείνας χῆρος μετὰ θυγατρὶν ἐν σπαργάνοις, ἐπεδόθη εἰς τὴν ἀγωγὴν τοῦ τέκνου του, καὶ τῷ 1835 τὸ ἔδωκεν εἰς ἄνδρα ἀξιότιμον καὶ χαρίεντα τὸν κ. Σαμπούκκου ἰταλὸν τὸ γένος γεννηθέντα ἐν Γαλλίᾳ, ἐν Μασσαλίᾳ. Τῷ δὲ 1838 ὁ κ. Σαμπούκκος ἐπειδὴ, καθ' ὃ εὖ-πορος, ἦτο ἀνὴρ ἀνεξάρτητος, περιπεσὼν εἰς τὴν δυσμένειαν τοῦ ὑπουργοῦ μετετέθη ὡς δικηγόρος εἰς Μαρτινίκαν, καὶ μετὰ τινος ἐνδοικισμοῦ ἀποφασίσας ἀπῆλθεν εἰς τὴν νέαν του θέσιν. Ἀλλ' ὁ γηραιὸς ὅμως Λαγγεβίνος δὲν ἐπαρηγορεῖτο τοσοῦτον εὐκόλως διὰ τὴν ἀποδηρίαν τῆς κόρης του καὶ ἀπέθανε μετὰ διετίαν χωρὶς νὰ ἀσπασθῇ τὴν μικρὰν Κλημεντίναν τὴν ἐγγόνην του, ἥς αὐτὸς ἔμελλε νὰ εἶνε ὁ ἀνάδοχος. Καὶ ὁ μὲν γαμβρός του ἐφανεύθη τῷ 1843 κατὰ τινος σεισμὸν θύμα τοῦ καθήκοντος γυνόμενος, ὡς διηγοῦνται αἱ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐφημερίδες, ἡ δὲ νεκρὰ χήρα μετὰ τὴν δεινὴν ταύτην συμφορὰν σπεύσασα διέπλευσε τὰς θαλάσσας μετὰ τοῦ θυγατρίου της, καὶ ἐκνεληθοῦσα εἰς Γαλλίαν κατῴκησεν ἐν Φονταίνεβλῶ χάριν τοῦ παιδίου, διότι ἡ πόλις αὕτη εἶνε ἐκ τῶν εὐαερωτάτων καὶ ὑγιεινοτάτων τῆς Γαλλίας.

Ἡ χήρα Σαμπούκκου ἔαν εἶχε τοσοῦτον διοικητικόν, ὡς λέγομεν, νοῦν, ὅσην καὶ φιλοσοφίαν, θὰ κατέλειπεν εἰς τὴν κόρην της Κλημεντίναν περιουσίαν οὐκ εὐκαταφρόνητον, ἀλλ' ὅμως διεχειρίζετο κακῶς τὰ τῆς οἰκίας καὶ εἰς μυρίας τούτου ἔνεκα οἰκονομικὰς δυσχερεῖας περιέπεσε. Πρὸς δὲ τούτοις συμβολαιογράφος τις ἐσφετερίσθη μεγάλην ποσότητά χρημάτων, δύο δὲ κτήματα ἀγορασθέντα ὑπὲρ ἀξίαν οὐδὲν σχεδὸν ἀντέδιδον εἰς τὴν ἀφειδῶς δαπανῶσαν. Συνελόντι δ' εἰπεῖν ἠγνόει καὶ αὕτη τοῦ βαδίζει καὶ διετέλει ἐν ταρχῇ πολλῇ καὶ ἀγωνίᾳ, ὅτε ἡ ἀδελφὴ τοῦ ἀνδρός της, γηραιὰ παρθένος θρησκός, ἀλλὰ καὶ ἀγαπῶσα οὐχ ἦττον νὰ φαίνεται πως ἄερά, ἐδήλωσεν εἰς αὐτὴν ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ συζήτῃσιν κοινὰ ἔχουσαι τὰ πάντα. Ἡ ἄφιξις τοῦ κατεσκληρότος ἐκείνου εἰδώλου δεινὸν ἐνεποίησε φόβον εἰς τὴν Κλημεντίναν, ἥτις ἐκρύπτετο ὑπὸ τὰ ἔπιπλα ἢ κατέφευγεν εἰς τὰς πτυχὰς τῆς ἐσθῆτος τῆς μητρός της. Ἀλλὰ τὸ φόβητρον τοῦτο ὑπερῆεν ἡ σωτηρία τοῦ οἴκου. Ἡ Βιργινία Σαμπούκκου οὔτε ἀγγίνους ἦτο οὔτε ὁμιλητικὴ, ἀλλ' ἦτο αὕτη ἡ τάξις ἐν σώματι ἀνθρώπου. Ἠλάττωσε τὰς δαπάνας, εἰσέπραττεν αὐτὴ τὰς προσόδους, ἐπώλησε τὰ δύο κτήματα τῷ 1847, ἠγόρασε μετοχὰς τῶν 3 τοῖς 100 τῷ 1848 καὶ ἀποκατέστησε διαρκῶς τὴν ἰσορροπίαν ἐν τῷ προϋπολογισμῷ. Διὰ τῆς δραστηριότητος τοῦ θελυκοῦ τούτου ἐπιστάτου ἡ γλυκυτάτη καὶ ἀπρονόητος χήρα ἐν καὶ μόνον ἔργον εἶχε τοῦ λοιποῦ, νὰ θωπεύῃ καὶ περιέπῃ τὴν κόρην της, ἥτις ἔμαθε μὲν νὰ τιμᾷ τὰς ἀρετὰς τῆς θείας, ἀλλ' ἐλάτρευεν ὅμως τὴν μητέρα. Ὅτε δὲ ἡ μήτηρ ἀπέθανεν, ἡ Κλημεντίνα εἶδεν ὅτι ἀπέμεινεν ἔρημος καὶ μόνη ἐν τῷ κόσμῳ, μόνον ἔρεισμα ἔχουσα τὴν θείαν Βιργινίαν ὡς φυτὸν νεκρὸν ἐρειδόμενον ἐπὶ ξη-

ροῦ ξυλίνου στύλου. Τότε δὲ πρῶτον καὶ ἡ πρὸς τὸν Λέοντα φιλία τῆς ἐχθρο-
ματίας δι' ἀορίστου τινὸς καὶ ἀμυδρῆς ἐρωτικῆς λάμψεως, τὴν δὲ ἀνάγκη-
ν, ἣν εἶχεν ἡ νεκρὰ ἐκείνη ψυχὴ νὰ ἐκχύσῃ τὸ πληροῦν αὐτὴν αἶσθημα,
μετεχειρίσθη πρὸς ὄφελός του ὁ υἱὸς τοῦ κ. 'Ρενάλτου. Κατὰ τὰ τρία δὲ ὅλα
ἔτη ὅτινα ὁ Λέων διήλθε μακρὰν τῆς Κλημεντίνης, αὕτη μόλις ἠσθάνθη ὅτι
ἦτο μόνη, διότι ἠγάπα, ἐγίνωσκεν ὅτι ἀγαπᾶται, ἐπίστευσεν εἰς τὸ μέλλον,
ἔζη δι' ἐνδομύχου ἔρωτος καὶ μυστικῆς ἐλπίδος, καὶ ἡ εὐγενὴς καὶ ἀβρὰ
καρδία οὐδὲν πλέον ἀπῆτει.

Ἀλλὰ τὸ μάλιστα ἐκπλήξεν τὸν μνηστῆρά της τὴν θείαν καὶ αὐτὴν τὴν
Κλημεντίναν, τὸ ἀνκτρέπον παρὰδόξως πάθος τὰς πιστευομένας καὶ εὐδο-
κιμούσας θεωρίας περὶ τῆς γυναικείας καρδίας, ὅπερ ἡ δίκνοικ θὰ ἤρνεϊτο νὰ
πιστεύσῃ ἂν μὴ προσέκειντο ἐκεῖ αὐτὰ τὰ πράγματα, ἦτο τοῦτο, ὅτι ἡ
Κλημεντίνη τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐπανεῖδε τὸν ἐκλεκτὸν αὐτῆς, μίαν ὥραν
ἄφ' οὗ ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Λέοντος μετὰ τασκύτης παρὰφορᾶς καὶ
χάριτος, ἠσθάνθη αἴφνης ἐκυτὴν κατειλημμένην ὑπὸ νέου τινὸς αἰσθήματος,
ὅπερ οὔτε ἔρως ἦτο, οὔτε φιλία, οὔτε φόβος, ἀλλὰ ὑπέρτερόν τι λαλοῦν δε-
σποτικῶς εἰς τὴν καρδίαν της. Εὐθὺς ὡς ὁ Λέων ἔδειξεν εἰς αὐτὴν τὸν συν-
ταγματάρχην ἡ Κλημεντίνη κατελήφθη ὑπὸ ἀληθοῦς πάθους πρὸς τὴν ἀ-
νώμυρον ἐκείνην μορίαν. Ἀλλὰ τὸ πάθος τοῦτο οὐδὲν εἶχε τὸ κοινὸν πρὸς
τὸ αἶσθημα ὅπερ ἠσθάνετο πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ κ. 'Ρενάλτου· διότι τὸ πρὸς τὸν
συνταγματάρχην ἦτο κράμα τι εὐνοίας, οἴκτου καὶ αἰδήμονος συμπαιδείας.
Καὶ ἂν μὲν εἶχον διηγηθῇ ἀνδραγαθίαν τινὰ ἢ ῥωμαντικὴν τινὰ ἱστορίαν
ἥρωα ἔχουσιν τὸν συνταγματάρχην, τὸ αἶσθημα ἐκεῖνο τῆς Κλημεντίνης
θὰ ἦτο ὅπως τοῦν εὐλογον, ἢ τοῦλάχιστον εὐεξήγητον. Ἀλλ' οὐχί. Οὐδὲν
ἐκείνη ἐγίνωσκε περὶ αὐτοῦ, εἰ μὴ ὅτι εἶχε καταδικασθῇ ὡς προδότης ὑπὸ
τοῦ πολεμικοῦ συμβουλίου· καὶ ὁμως ἐκεῖνον εἶδε καθ' ὕπνου τὴν αὐτὴν
νύκτα τῆς ἐπανόδου τοῦ Λέοντος.

Ἡ ἀπίστευτος αὕτη μέριμνα τῆς Κλημεντίνης ἐξεδηλώθη κατὰ πρῶτον
ὑπὸ σχῆμα θρησκευτικόν. Ἐτέλεσε λειτουργίαν ὑπὲρ ἀνκπύσεως τῆς ψυχῆς
τοῦ συνταγματάρχου, παρεκίνει τὸν Λέοντα νὰ παρὰσκευάτῃ τὰ τῆς κηδείας,
ὑπέδειξε μάλιστα καὶ τὸν τόπον ἐν ᾧ ἔμελλον νὰ τον θάψωσιν. Ὑπὸ τῶν
μεριμνῶν τούτων κατεχομένη αὐδόλως ἐλητημόνησεν οὐδὲ παρέλειπεν οὔτε τὴν
καθημερινὴν εἰς τὸν συνταγματάρχην ἐπίσκεψίν της, οὔτε τὴν μετ' εὐλα-
θείας γονυκλισίαν παρὰ τῷ νεκρῷ, ἀλλ' οὔτε τὸν ἀδελφικὸν ἢ υἱικὸν ἀσπα-
σμόν δν τακτικῶς ἐναπέθετεν ἐπὶ τοῦ μετώπου του. Ἡ οἰκογένεια 'Ρενάλ-
του βλέπουσα τὰ ἀλλόκοτα ταῦτα συμπτώματα, ἤρξατο ἀνησυχοῦσα καὶ
ἀπεφάσισε τὴν ταρὴν τοῦ εὐμόρφου ἀγνώστου, ὅπως ἀπαλλαγῇ αὐτοῦ ὅσον
τάχιστα. Ὡρίσθη δὲ καὶ ἡ ἡμέρα τῆς κηδείας· ἀλλὰ τὴν προτερσίαν τῆς ἡμέ-
ρας τούτης ἡ Κλημεντίνη μεταβόλοῦσα γνώμην «Καὶ τί δικαίωμα ἔχουμεν,
εἶπε, νὰ θάψωμεν ἄνθρωπον ὅστις ἔτι δὲν εἶνε νεκρός; Αἱ θεωρίαι τοῦ σο-

φοῦ ἱατροῦ Μάιζερ δὲν ἔπρεπε νὰ κριθῶσιν ἀπορριπτέαι ἄνευ τινὸς πρότερον ἐρεῦνης. Τοῦλάχιστον ἔπρεπε πρὶν ἀποφασίσωσί τι νὰ σκεφθῶσιν ἡμέρας τινάς. Δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ὑποβληθῇ τὸ πτώμα τοῦ συνταγματάρχου εἰς πειράματά τινα; Ὁ ἐν Βερολίῳ καθηγητὴς Χίρζ ὑπεσχέθη εἰς τὸν Λέοντα νὰ τῷ ἀποστείλῃ πολὺτιμα ἔγγραφα περὶ τοῦ βίου καὶ τοῦ θανάτου τοῦ δυσμοίρου ἀξιωματικοῦ, δὲν ἔπρεπε δὲ νὰ ἐπιχειρήσῃσι τίποτε πρὶν ἢ λάβωσι τὰ ἔγγραφα. Ὅθεν ὤφειλον νὰ γράψωσιν εἰς Βερολίνον ἵνα ὅσον τάχιστα ἀποσταλῶσιν». Ὁ Λέων στενάζων ὑπήκουσεν εὐπειθῶς εἰς τὴν νέαν ταύτην ἰδιοτροπίαν τῆς Κλημεντίνης, καὶ ἔγραψε πρὸς τὸν Χίρζ.

Ἐν τῇ δευτέρᾳ ταύτῃ ἐκστρατείᾳ τῆς ἡ Κλημεντίνης εὔρε σύμμαχον τὸν ἱατρὸν Μαρτοῦ. Ὁ μετριώτατος οὗτος κατὰ τὸ πρακτικὸν μέρος ἱατρὸς καὶ πλεῖστον περιφρονῶν τὴν πελατεῖαν, δὲν ἦτο ἄμειρος παιδείας. Ἐκπούδαζεν ἀπὸ πολλοῦ χρόνου περὶ πέντε ἢ ἑξὶ μεγάλα ζητήματα τῆς φυσιολογίας οἷον τὸ τῆς ἀναδιώσεως, τὸ τῆς αὐτομάτου γενέσεως καὶ τὰ τούτοις ὅμοια. Τακτικῶς δ' ἐλάμβανεν ἐπιστολάς παρὰ διαφόρων, ἐξ ὧν ἐμάνθανε πάσας τὰς νεωτέρας ἀνακαλύψεις, ἦτο δὲ καὶ φίλος τοῦ ἐκ Πουένης ἱατροῦ Πουχέτου καὶ γνώριμος τοῦ διασχήμου Καρόλου Νίμπορ τοῦ τελειοποιήσαντος εἰς τὸν ὑπατον βαθμὸν τὸ μικροσκοπίον. Εἶχε δὲ ἀποξηράνει καὶ ἀναστήσει μυριάδας ἐγγεληδίων, τροχοφόρων καὶ βραδυπόδων. Περὶ δὲ τῆς ζωῆς ἐπρέσβευεν ὅτι αὕτη οὐδὲν ἕτερον εἶνε ἢ αὐτὸς ὁ ὁργανισμὸς ἐν ἐνεργείᾳ διατελῶν, καὶ ὅτι ἡ δοξασία περὶ τῆς ἀναδιώσεως ἀπεξηραμένου ἀνθρώπου οὐδὲν ἔχει τὸ ἀτοπον. Ἐπεδόθη δὲ εἰς μακρὰς μελέτας ὅτε ὁ Χίρζ ἐξαπέστειλεν ἐκ Βερολίνου τὸ παρὰ πόδας ἔγγραφον, οὗ τὸ πρωτότυπον εὑρίηται ἐν ταῖς χειρογράφαις τῆς τοῦ Οὐμβόλδου συλλογῆς.

Ζ'

Διαθήκη τοῦ καθηγητοῦ Μάιζερ ὑπὲρ τοῦ ἀπεξηραμένου συνταγματάρχου.

Σήμερον τῇ 20 Ἰανουαρίου 1824 ἐξηντλημένος ὑπὸ ὀδυνηρᾶς νόσου καὶ κλισθανόμενος προσεγγίζουσιν τὴν ἡμέραν καθ' ἣν τὸ εἶναί μου θάπορροφηθῇ ὑπὸ τοῦ σύμπαντος, ἔγραψα ἰδίᾳ χειρὶ τὴν διαθήκην ταύτην, ἥτις εἶνε καὶ ἡ τελευταία μου βούλησις.

Διορίζω ἐκτελεστὴν τῆς διαθήκης μου τὸν ἀνεψιόν μου Νικόλαον Μάιζερ πλούσιον ζυθοποιὸν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ Δανσίκῃ.

Κληροδοτῶ τὰ βιβλία μου τὰ χειρόγραφα μου καὶ συλλήθεον πάσας τὰς οἷας δὴποτε συλλογὰς μου, πλὴν τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 3712 κιβωτίου, εἰς τὸν ἐντιμότεον καὶ σοφώτατον φίλον κ. Οὐμβόλδον.

Κληροδοτῶ πᾶσαν τὴν ἄλλην περιουσίαν μου κινητὴν τε καὶ ἀκίνητον τιμωμένην ἑκατοντακισχιλίων πρῶσικῶν ταλλήρων ἥτοι 375000 φράγκων εἰς τὸν συνταγματάρχην κ. Πέτρον Βίκτωρα Φουγὺν ἀπεξηραμένον μὲν νῦν, ἀλλὰ ζῶντα καὶ ἐγγεγραμμένον ἐν τῷ καταλόγῳ ὑπ' ἀριθ. 3712 ἐν τῷ

τμήματι τῷ ἐπιγραφομένῳ *Zoologia*. Εἶθε δὲ νὰποδεχθῇ τὴν εὐτελεῖ ταύτην ἀποζημίωσιν ἀνθ' ὧν ὑπέστη ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ μου ὑπηρετήσας τῇ ἐπιστήμῃ.

Ἴνα δὲ ὁ ἀνεψιός μου Νικόλαος Μάιζερ λάβῃ ἀκριβῆ γνῶσιν τῶν ὑποχρεώσεων, ἃς τῷ παραγγέλλω νὰ ἐκτελέσῃ, ἀπεφάσισα νὰ ἐπισυνάψω ἐνταῦθα τὴν λεπτομερῆ ἱστορίαν τῆς ἀποζηράνσεως τοῦ συνταγματάρχου κ. Φουγᾶ, τοῦ γενικοῦ μου κληρονόμου.

Τῇ 11 Νοεμβρίου τοῦ δυστυχοῦς ἔτους 1813 ἐγνώρισα τὸν γενναῖον τοῦτον ἄνδρα. Πρὸ πολλοῦ καταλιπὼν τὴν πόλιν Δανσίκην, ἔνθα ὁ τῶν τηλεβόλων κρότος καὶ ὁ τῶν σφαιρῶν κίνδυνος καθίστα ἀδύνακτον οἶαν δὴποτε ἐργασίαν, κατέφυγον μετὰ τῶν ὀργάνων καὶ τῶν βιβλίων μου ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν συμμάχικῶν στρατευμάτων εἰς τὸ ὠχυρομένον χωρίον Λίμπεμφελδ. Αἱ γαλλικαὶ φρουραὶ αἱ ἐν Δανσίκῃ, Σταττίνῳ, Κουστρίνῳ, Γλογάῳ, Ἀμβούργῳ καὶ ἑτέροις γερμανικαῖς πόλεσι, δὲν ἠδύναντο νὰ συγκοινωνήσωσιν οὔτε πρὸς ἀλλήλας οὔτε πρὸς τὴν πατρίδα των, καὶ ὁμοῦς ὁ στρατηγὸς Ῥάπ ἐπέμενε ἀμυνόμενος κατὰ τοῦ ἀγγλικοῦ στόλου καὶ τοῦ ῥωσικοῦ στρατοῦ. Ὁ συνταγματάρχης Φουγᾶς ἐπιχειρῶν νὰ διαβῇ τὸν Οὐιστούλαν πατακὸν κατὰ τὰ πεπηγότα αὐτοῦ μέρη καὶ κατευθυνόμενος πρὸς τὴν Δανσίκην συνελήφθη ὑπὸ ἀποσπάσματος. Ἀπήχθη δ' αἰχμάλωτος εἰς Λίμπεμφελδ τῇ 11 Νοεμβρίου ἐν ᾧ ἐγὼ ἐδείπνουν καὶ ὁ ὑπαξιωματικὸς Γαρόν, ὁ διοικῶν τὸ χωρίον ἀπέστειλε καί με παρέλαβε διὰ τῆς βίας, ἵνα χρησιμεύσω ὡς διερμηνεὺς κατὰ τὴν ἀνάκρισιν τοῦ συνταγματάρχου. Ἡ φαιδρότης τοῦ προσώπου, τὸ ἄρρενωπὸν τῆς φωνῆς, ἡ γενναία ἀπόφασις καὶ τὸ μεγαλοπρεπὲς τοῦ ἥθους τοῦ δυσμοῖρου τούτου ἐδελέασαν ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν καρδίαν μου. Ἀποφασίσας νὰ θυσιάσῃ τὴν ζωὴν του ἐλυπεῖτο, ἔλεγε, διότι διελθὼν διὰ τεσσάρων ἐχθρικῶν στρατῶν ἐναυάγησεν ἐν τῷ λιμένι χωρὶς νὰ δυνηθῇ νὰ ἐκτελέσῃ τὰς παραγγελίας τοῦ αὐτοκράτορός του. Ἐραίνετο δὲ ζωογονούμενος ὑπὸ τοῦ γαλλικοῦ ἐκείνου φανατισμοῦ, ὅστις τοσούτων δεινῶν αἵτιος ἐγένετο εἰς τὴν ἀγκαπητὴν μας Γερμανίαν, καὶ ὁμοῦς δὲν ἐδίστασα νὰ τον ὑπερασπίσω μεταφράζων τοὺς λόγους του ὡς συνήγορος μᾶλλον ἢ ὡς διερμηνεὺς. Δυστυχῶς εὗρέθη ἐπ' αὐτοῦ ἐπιστολὴ τοῦ Ναπολέοντος πρὸς τὸν στρατηγὸν Ῥάπ, ἣν ἀντιγράφῳ ἐνταῦθα ἔχουσιν ᾧδὲ πως·

«Καταλιπὼν τὴν Δανσίκην, διάρρηξον τὴν πολιορκίαν συνενώθητι μετὰ τῶν φρουρῶν τοῦ Σταττίνου, Κουστρίνου καὶ Γλογάου, πορεύθητι κατὰ τῆς Ἑλβας, συνεννοήθητι μετὰ τοῦ Σαινσύρ καὶ τοῦ Δαβούτ πρὸς συγκέντρωσιν τῶν ἐν Δρέσδῃ, Τοργάῳ, Βιττεμβέργῃ, Μαγδεμβούργῳ καὶ Ἀμβούργῳ διεσπαρμένων δυνάμεων, καὶ διαβὰς τὴν ἐλευθέραν οὖσαν Βεστφαλίαν ἔλθὲ νὰ ὑπερασπίσῃς τὴν γραμμὴν τοῦ Ῥήνου μετὰ στρατεύματος 170,000 Γάλλων, οὓς σῶσεις!

»Ναπολέον».

Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἀπεστάλη εἰς τὸ ἐπιτελεῖον τοῦ ῥωσικοῦ στρατοῦ, ἐν ᾧ ἤμισε δωδεκάς σκαθοφύρων ἀναλφαβήτων καὶ μεθυόντων ὑπὸ τῆς χαρᾶς

καὶ τῆς ῥακῆς κατεδίκαζον εἰς θάνατον τὸν γενναῖον συνταγματάρχην τοῦ 23 συντάγματος ὡς κατ'ἀποποινὴν καὶ προδότην. Ἡ δ' ἐκτέλεσις τῆς ποινῆς ὤρισθη τὴν ἐπιούσαν 12 τοῦ μηνὸς καὶ ὁ κ. Πέτρος Βίκτωρ Φουγᾶς εὐχαριστήσας καὶ ἀσπασθεὶς με μετὰ συγκινησεως ἀνεκφράστου (εἶνε δὲ σύζυγος καὶ πικτήρ) καθεύχθη ἐν τῷ ὀχυρῷ πυργίσκῳ τοῦ Λίμπερφελδ, ὃν ὁ ἄνεμος πανταχόθεν δεινῶς μαστίζει διὰ τῶν πολεμιστῶν βιαίως εἰσορμῶν.

Ἡ νύξ τῆς 11 πρὸς τὴν 12 Νοεμβρίου ὑπῆρξεν ἐκ τῶν ἀγριωτάτων τοῦ δεινοῦ ἐκείνου χειμῶνος. Τὸ ἑκατοντάβαθμον θερμόμετρόν μου κρεμάμενον ἔξω τοῦ παραθύρου μου νοτιανατολικῶς, εἰδείκνυε 19 βαθμοὺς κάτω τοῦ μηδενός. Ἐξελθὼν δὲ λίαν πρῶι ἵν' ἀποχαιρετίσω τὸ ὕστατον τὸν συνταγματάρχην συνήντησα τῷ ὑπαξιωματικῷ Γαρόν, ὅστις μ' εἶπε διεφθαρμένην λαλῶν τὴν γλῶσσάν μου.

«Δὲν θὰ λάβωμεν ἀνάγκην νὰ φονεύσωμεν τὸν φραντζούσκην διότι ἐπάγωσε»

Σπεύδω εἰς τὴν εἰρκτὴν καὶ βλέπω τὸν συνταγματάρχην κείμενον κατὰ γῆς ἐκτάδην καὶ ἀπεξυλωμένον. Ἀλλὰ μετὰ μικρὰν ἐξέτασιν εἶδον ὅτι δὲν ἦτο νεκρός· διότι καὶ ἀρθρώσεις καὶ τοὶ δὲν εἶχον τὴν συνήθη εὐκαμψίαν, ἀλλ' ἐκἀμπτοντο ὅμως καὶ ἐπανήρχοντο εἰς τὴν θέσιν των ἄνευ πολλῆς δυσκολίας. Ἀπτόμενος δὲ τῶν μελῶν, τοῦ προσώπου, τοῦ στήθους, ἠσθάνομαι ψυχρὸς, ἀλλὰ πολὺ διαφέρειν τοῦ ψύχους, ὅπερ πολλάκις ἠσθάνομαι ἐκ τῆς ἐπαφῆς τῶν πτωμάτων. Γινώσκων δὲ ὅτι πολλὰς ἡμέρας δὲν ἐκοιμήθη ὑποφέρων πόνους καὶ μόχθους ἐκτάκτους, οὐδόλως ἀμφέβαλλον ὅτι ἀνεπαίσθητως κατελήφθη ὑπὸ τοῦ βαθέως καὶ ληθαργικοῦ ὕπνου ὃν συνεπάγεται τὸ δριμύ ψυχρὸς, καὶ ὅστις πέρα τοῦ μέτρου παρατεινόμενος ἀναστέλλει καὶ τὴν ἀναπνοὴν καὶ τὴν κυκλοφορίαν οὕτως, ὥστε, ἵνα βεβαιώσῃ τις ὅτι ἡ ζωὴ ὑπάρχει ἔτι ἐν τῷ σώματι, ἀπαιτεῖται ἐπιμελεστάτη καὶ λίαν ἐξηκριβωμένη ἱατρικὴ ἐξέτασις. Ὁ σφυγμὸς ἦτο ἀνεπαίσθητος ἢ τοῦλάχιστον οἱ ὑπὸ τοῦ ψύχους κατεψυγμένοι δάκτυλοί μου δὲν ἠδύναντο νὰ τον αἰσθάνωσιν. Ἔνεκα δὲ τῆς βαρηκοΐας μου (ἤμην δὲ τότε ἐτῶν ἐννέα καὶ ἐξήκοντα) δὲν ἠδυνήθη νὰ βεβαιώσω διὰ τῆς στηθοσκοπήσεως ἐὰν οἱ πάλμοι τῆς καρδίας ὑπεδήλουν ἔτι τοὺς ἀσθενεῖς μὲν ἀλλὰ περπατημένους σφυγμούς, οὓς δύναται ἔτι νὰ ἀκούσῃ τὸ οὖς ὅτε ἡ χεὶρ δὲν δύναται πλέον νὰ τοὺς αἰσθάνωσιν. Ὁ συνταγματάρχης ἦτο ἤδη ἐν τῇ περιόδῳ ἐκείνῃ τῆς ἀποναικώσεως, καθ' ἣν, ἐὰν θέλῃ τις νὰ ἐξεγείρῃ τὸν πάσχοντα χωρὶς νὰ τοὺς θανατώσῃ, εἶνε ἀνάγκη πολλῆς προσοχῆς καὶ ἐπιμελείας καὶ μέσων δυσκολωτάτων. Ἐὰν παρήρχοντο ὥραί τινες ἔτι θὰ ἐπῆρχετο ἡ ἀποκρυστάλλωσις τοῦ σώματος συνεπάγουσα τὸ ἀδύνατον τῆς εἰς τὴν ζωὴν ἐπανόδου. Διὸ κατειχόμεν ὑπὸ δεινῆς ἀμηχανίας τὰ μὲν αἰσθάνομενος αὐτὸν ἀποθνήσκοντα μεταξὺ τῶν χειρῶν μου, τὰ δὲ ἀδυνατῶν μόνος νὰ τῷ παράσχῃ τὰς ἀναποφεύκτους περιποιήσεις. Διότι ἐὰν τῷ ἐδίδον ἐρεθιστικὰ ἄνευ ταῦτοχρόνως ἐπιτρίψεων τοῦ κορμοῦ καὶ τῶν μελῶν ὑπὸ τριῶν ἢ τεσσάρων βοηθῶν ῥωμαλέων, θὰ τον ἐπα-

νήγον μὲν εἰς τὴν ζωὴν, ἀλλὰ μόνον ἵνα τὸν ἴδω ἀποθνήσκοντα. Εἶχον δ' ἔτι πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ θέαμα τῆς καλλιμόρφου ἐκείνης νεάνιδος τῆς ὑπὸ ἀσφυξίας προσβληθείσης ἐν τινὶ πυρκαϊᾷ, ἣν ἀνεζωογονήσα περιστάντων πρὸ τῶν κλειδῶν τῆς ἀνθρακᾶς ἀνημμένους, ἀλλὰ μόλις ἡ τάλαινα συνελθοῦσα καὶ καλέσασα τὴν μητέρα τῆς ἀπέθανε πάραυτα, καὶ τοὶ τῇ ἑδίδον ἐσωτερικῶς ἐρεθιστικὰ καὶ διὰ τοῦ ἡλεκτρισμοῦ προσεπλάθουν νὰ προκαλέσω τὰς συστολὰς τοῦ διαφράγματος καὶ τῆς καρδίας. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἐπετύγγανον νὰ τῷ ἀποδώσω τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν ὑγίειαν, μὴ δὲν ἦτο καταδικασμένος εἰς θάνατον ὑπὸ τοῦ πολεμικοῦ συμβουλίου; Ἡ φιλάνθρωπία δὲν μ' ἀπηγόρευε νὰ τὸν ἀποσπάσω ἀπὸ τῆς ἀναγκύσεως τῆς γείτονος οὕτως εἰπεῖν τοῦ θανάτου, ἵνα τὸν παραδώσω εἰς τὰς φρικαλεότητες τῆς τιμωρίας; Ὅφειλω δὲ νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἐνώπιον τοῦ ὀργανισμοῦ ἐκείνου, ἐν ᾧ ἡ ζωὴ εἶχεν ἀνασταλῆ, αἱ περὶ ἀναστάσεως δοξασίαι μου ἐνισχύθησαν καὶ μ' ἐπολιόρκησαν. Τοσάκις δὲ ἀπεξήρανα καὶ ἀνέστησα ζῶν ἐκ τῶν τῆς ἀνωτέρας τάξεως, ὥστε οὐδ' ὧς ἀμφέβαλλον περὶ τῆς ἐπιτυχίας μου καὶ κατὰ τὴν παροῦσαν περίστασιν. Ἀλλὰ μόνος ἐγὼ ἄνευ βοηθοῦ δὲν θὰ ἠδυνάμην νὰ ἀναζωογονήσω καὶ σώσω τὸν συνταγματάρχην, ἐὰν μὴ εἶχον ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ μου πάντα τὰ πρὸς ἀποξήρανσιν ὄργανα.

Ἐν κεφαλაίῳ τρία τινα μαι ἐπῆρχοντο· α' μὲν νὰ κατεκλίπω τὸν συνταγματάρχην ἐν τῷ πύργῳ ἐνθα αὐτῇμερον ὀξέθνησκεν, β' δὲ νὰ τὸν ἀναζωογονήσω δι' ἐρεθιστικῶν κινδυνεύων ὅμως ἢ νὰ τὸν θανατώσω, καὶ πρὸς τί; ἢ βεβαίως, ἐὰν ἐπετύγγανον, τὸν παραδώσω εἰς ἄφροντον τιμωρίαν, γ' δὲ νὰ τὸν ἀποξήρανῶ ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ μου μετὰ τῆς ἐνδεχομένης ἐλπίδος νὰ τὸν ἀναστήσω μετὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς εἰρήνης. Πάντες δ' οἱ φίλοι τῆς ἀνθρωπότητος θὰ ἐννοήσωσιν ἀναμφιβόλως ὅτι δὲν ὤφειλον νὰ διστάσω πολὺν χρόνον. Προσκαλέσας λοιπὸν τὸν ὑπαξιωματικὸν Γαρόν τὸν παρεκάλεσα νὰ μοι πωλήσῃ τὸ πτώμα τοῦ συνταγματάρχου. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἦτο πρώτη φορά καθ' ἣν ἠγόραζον πτώμα ἵνα το ἀνατάμω, ἡ πρότασίς μου αὕτη οὐδεμίαν διήγειρεν ὑπόψιν. Γενομένης τῆς συμφωνίας ἔδωκα τέσσαρας φιάλας οἴνου καὶ πάραυτα δύο ῥῶσοι στρατιῶται ἐκόμισαν ἐπὶ φορείου τὸν συνταγματάρχην Φουγᾶν. Μείνας μετ' αὐτοῦ μόνος ἐκέντησα τὸν δάκτυλόν του καὶ πιέσας αὐτὸν εἶδον ἐξερχόμενον θρόμβον αἵματος. Ἀκμίδανω τὸν θρόμβον παρρυθὺς καὶ τάχιστα τὸν θέτω μετὰ τῶν δύο ὑκλίνων ἐλασμηκτίων τοῦ μικροσκοπίου. Ὡ τῆς εὐτυχίας! ἡ ἰνὴν δὲν εἶχε συμπυκνῇ! Τὰ ἐρυθρὰ αἱμοκύτταρα ἐφάνοντο καθαρῶς περιφερῇ, συμπεπιεσμένα, ἀμφίκοιλα, ἄνευ ὀδοντοειδῶν προεξοχῶν ἢ σφαιροειδοῦς ἐξοιδήσεως. Τὰ δὲ λευκὰ παρεμορφοῦντο καὶ πάλιν ἀνελάμβανον ἐναλλάξ τὸ σφαιρικὸν σχῆμα καὶ πάλιν παρεμορφοῦντο βραδέως. Ὡστε δὲν ἠπατήθην. Τῷ ὄντι ἐνώπιόν μου ἔκειτο ἄνθρωπος ἀπονενκρωμένος καὶ οὐχὶ πτώμα. Ζυγίσας δ' ἔπειτα τὸν συνταγματάρχην τὸν εὔρον ἔλκοντα ἑκατὸν τεσσαράκοντα λίτρας μετὰ τῶν ἐνδυμάτων. Δὲν

ἐνόμισα δὲ καλὸν νᾶ τον ἐκδύσω, διότι ἐκ πείρας ἐγίνωσκον ὅτι τὰ ἐντομα τᾶποξηραίνόμενα γυμνά καὶ ὑποκείμενα εἰς τὴν ἐπαφὴν τοῦ αἵματος, ἀπέθνησκον συχνότερον ἢ τὰ κεκαλυμμένα ὅπως δῆποτε κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀποξηράνσεως.

Ἐμελλον ἄρα νᾶ χρησιμεύσωσι τὰ ἄχρηστα μέχρι τοῦδε κείμενα ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ μου παντοῖα φυσικὰ ὄργανα, ἅτινα μετ' ἀνηκούστων μόχθων ἀπέκτησα, ἀφίνω πλέον τοὺς ἐμπαιγμοὺς τῶν φθονούντων με καὶ τὴν λύπην μου διότι ἔβλεπον εἰς οὐδὲν χρήσιμον τὴν μεγάλην πνευματικὴν μου ἀντλίαν μετὰ τοῦ παμμεγίστου δίσκου καὶ τοῦ πελωρίου ὠοειδοῦς ἐκ σφυρηλάτου σιδήρου κώδωνος, ὅστις ἀνυψοῦτο καὶ κατεβιβάζετο εὐκολώτερον διὰ κρεμάθρας ὀλισθαίνουσης ἐπὶ τοῦ τροχοῦ τροχιλαίας προσηλωμένης στερεῶς ἐπὶ τοῦ φατνώματος. Περιστάσεις ἀπρόοπτοί μοι παρείχον ἤδη ἑτοιμον ὅ τι μάτην τοσοῦτον χρόνον ἀνεζήτουν νᾶ εὕρω, προσπαθῶν δι' ἀποψυκτηρίων μιγμάτων νᾶ ἀποναρκώσω κύνας, λαγιδεῖς, πρόβατα καὶ ἄλλα μαστοφόρα. Πρὸ πολλοῦ βεβαίως θὰ εἶχον ἐπιτύχει τὰ ἐπιχειρήματά μου, ἐὰν μ' ἐβοήθουν οἱ περὶ ἐμὲ ἀντὶ νᾶ μ' ἐμπαίζωσιν, ἐὰν με ὑπεστήριζον οἱ ἐν τοῖς πράγμασι διὰ τῆς ἐπιρροῆς των ἀντὶ νᾶ με μεταχειρίζονται ὡς πνεῦμα ἀνατρεπτικόν.

Λοιπὸν κλεισθεὶς ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ μου μόνος μετὰ τοῦ συνταγματάρχου ἀπηγόρευσα καὶ εἰς αὐτὴν τὴν γηραιὰν Γρέτχην τὴν θεράπαινάν μου, τεθνηκυῖαν ἤδη, νᾶ με ταραττή ἐργαζόμενον. Τὸν βαρὺν μοχλὸν τῶν παλαιῶν πνευματικῶν ἀντλιῶν ἀντικατέστησα διὰ τροχοῦ ἔχοντος μηχανήμα, δι' οὗ ἡ περιστροφικὴ κίνησις τοῦ ἄξονος μετετρέπετο εἰς εὐθύγραμμον ἐφηρμοσμένην ἐπὶ τῶν ἐμβόλων καὶ εὐκολώτατα ἐκτελουμένην, ὥστε μόνος ἠδυνάμην ἄνευ βοηθοῦ νᾶ ἐργάζωμαι. Τὸ ψῦχος οὐδόλως ἐκώλυε τὴν κίνησιν τῆς μηχανῆς, οὐδὲ τὰ ἔλαια ἐπήγνυντο, διότι ἐγὼ τα εἶχον καθαρίσει διὰ νέας τινὲς μεθόδου κατὰ τὰς προσφάτους τότε ἀνακκλύψεις τοῦ σοφοῦ γάλλου Σχεβρέλου. Καὶ πρῶτον μὲν ἐξήπλωσα τὸ σῶμα ἐπὶ τοῦ δίσκου τῆς πνευματικῆς ἀντλίας, κατεβίβασα τὸν κώδωνα καὶ ἔχρισα διὰ πηλοῦ τὴν περιφέρειαν, ἔπειτα δὲ ἐπεχείρησα νᾶ τον κενώσω βεθμηδὸν ἄρ' οὐ ἔθνηκα πέριξ τοῦ συνταγματάρχου ἀγγεῖα μεστὰ ἐγγλωρίου τιτάνου, ἵν' ἀπορροφῶσι τὸ ἐκ τοῦ σώματος ἐξατμιζόμενον ὕδωρ καὶ ἐπιταχύνωσι τὴν ἀποξήρανσιν.

Βεβαίως τὰ πάντα κατὰ τὸ δυνατόν συνέτεινον εἰς τὸ νᾶποξηρανθῇ κατὰ μικρὸν καὶ ἐντελῶς τὸ ἀνθρώπινον σῶμα, ἄνευ ἀποτόμου παύσεως τῶν λειτουργιῶν αὐτοῦ, ἄνευ ἀλλοιώσεως τῶν ἰστῶν ἢ τῶν χυμῶν. Σπανίως δὲ τὰ ἐπὶ τῶν τροχοφόρων καὶ βραδυπόδων πειράματά μου ἐνέφαινον τοσαῦτα δείγματα ἐπιτυχίας καὶ ὁμῶς πάντοτε ἐπέτυχον. Ἀλλὰ ἡ διάφορος φύσις τοῦ ὑποβαλλομένου εἰς τὸ πείραμα καὶ ἡ ἀκρίβεια ἣτις ἐπεβιβάλλετο εἰς τὴν συνείδησίν μου, μὲ ἠνάγκαζον νᾶ ἐκπληρώσω τότε πρῶτον νέους τινὰς ὁρους, οὓς βεβαίως πρὸ πολλοῦ εἶχον προῖδεῖ. Φροντίσας λοιπὸν ἀνέωξα δύο ὁπὰς κατὰ τὰ δύο ἅκρα τοῦ ὠοειδοῦς κώδωνος καὶ τα; ἔφραξα διὰ παχυτάτης

ύλου, ὥστε νὰ δύναμαι κατὰ πᾶσαν στιγμήν νὰ παρακολουθῶ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὴν ἐπὶ τοῦ συνταγματάρχου ἐπενέργειαν τοῦ κενοῦ. Ἐκλείσθαι δ' ἐξ ἀρχῆς τὰ παράθυρα τοῦ ἐργαστηρίου μου μήπως ὑπερυψωθείσῃ ἡ θερμοκρασία καταπαύσῃ τὴν ληθαργίαν ἣ ἐπενέγκῃ ἀλλοίωσιν τινὰ τῶν χυμῶν, διότι ἐὰν αἷφνης διελύοντο οἱ πύργοι, τετέλεσται! τὸ πείραμά μου ἐματαιοῦτο. Ἀλλὰ τὸ θερμόμετρον ἐπὶ πολλὰς συνεχῶς ἡμέρας ἐδείκνυεν 6 καὶ 8 βαθμοὺς κάτω τοῦ μηδενὸς καὶ κατ' εὐτυχίαν μου ὁ ληθαργικὸς ὕπνος παρετείνετο χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ φόβος συμπήξεως τῶν ἱστῶν.

Κατ' ἀρχὰς τὸ κενὸν ἐγίνετο λίαν βραδέως καὶ τοῦτο διότι τὰ ἐν τῷ αἵματι αἲρια, ἐλευθερούμενα αἷφνης, ἔνεκα τῆς διαφορᾶς τῆς ἐντάσεως αὐτῶν καὶ τῆς τοῦ ἀραιωθέντος αἵρος, ἠδύναντο νὰ ἀπολυθῶσιν ἐν τοῖς ἀγγείαις καὶ νὰ ἐπέλθῃ ἀμέσως ὁ θάνατος. Μετὰ προσοχῆς δὲ παρατήρουν ἀδιαλείπτως τὴν ἐπενέργειαν τοῦ κενοῦ ἐπὶ τοῦ αἵριου τῶν σπλάγχχνων, διότι διαστελλόμενον ἐσωτερικῶς καθόσον ἠλαττοῦτο περὶ τὸ σῶμα ἡ πίεσις τοῦ αἵρος δυνατὸν νὰ ἐγίνετο αἰτία σπουδαίων ἀταξιῶν. Ἡ μακρὰ διατήρησις τῶν ἱστῶν δὲν ἔβλάπτετο ἐκ τούτου, ἀλλ' ὅμως καὶ ἡ ἐλαχίστη ἐσωτερικὴ βλάβη ἤρκει ἵνα ἐπιταχύνῃ τὸν θάνατον ὥρας τινὰς μετὰ τὴν ἀναβίωσιν, ὅπερ συνήθως παρατηρεῖται παρὰ τοῖς πλείστοις τῶν ἄνευ προσοχῆς ἀποξηρανομένων ζώων.

Ἐκνειλημμένη καὶ ταχυτάτῃ ἐξοίδησις τοῦ ὑπογαστρίου ἐφείλκυσε τὴν προσοχήν μου· προέλαβον δὲ τὸν κίνδυνον ἀφείς νὰ εἰσέλθῃ ὀλίγος ἀήρ εἰς τὸν κώδωνα. Τέλος δὲ ἡ διακοπὴ πάντων τῶν τοιούτων φαινομένων μοὶ ἀπέδειξεν ὅτι τὰ αἲρια ἐξηφανίσθησαν διὰ τῆς ἐξοσμώσεως εἴτε ἐξωθήθησαν διὰ τῆς αὐτομάτου συστολῆς τῶν σπλάγχχνων. Μόλις δὲ τὴν ἐσπέραν τῆς πρώτης ἡμέρας ἠδυνήθην νὰ παραιτηθῶ τῶν λεπτολόγων τούτων προφυλάξεων καὶ νὰ ἐπαυξήσω τὸ κενόν. Τὴν ἐπιοῦσαν, 13 τοῦ μηνὸς ἐπηύξησα αὐτὸ τοσοῦτον, ὥστε τὸ βαρόμετρον κατέβη πέντε ὑποχιλιόμετρα. Ἐπειδὴ δὲ οὐδεμίαν ἐφαίνετο μεταβολὴ τῆς θέσεως οὔτε τοῦ σώματος οὔτε τῶν μελῶν, ἤμην βέβαιος ὅτι δὲν ἐπῆλθε σπασμὸς τις. Ὁ συνταγματάρχης ἀπεξηραίνετο, ἦτο ἀκίνητος, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκτελέσῃ τὰς λειτουργίας τῆς ζωῆς, ἀλλὰ χωρὶς ὅμως καὶ νὰ ἐπέλθῃ ὁ θάνατος μήτε νὰ παύσῃ τὸ δυνατόν τῆς εἰς τὴν ζωὴν ἐπανόδου. Ἡ ζωὴ του ἀνεστάλη, δὲν ἀπέσβεσθη! Ἐξηκολούθουν δὲ ἀντλῶν ὁσάκις τὸ πλεονάζον τοῦ ἐξατμιζομένου ὕδατος ἀνύψονε τὸ βαρόμετρον. Τὴν 14 τοῦ ἐργαστηρίου μου ἡ θύρα διερρήχθη ὑπὸ τοῦ ῥώσου στρατηγοῦ κόμιστος Τρολοχοῦπ ἀπεσταλμένου ὑπὸ τοῦ στραταρχείου. Ὁ ἐντιμος οὗτος ἀξιωματικὸς ἔσπευσε διὰ παντὸς τάχους ἐντολὴν ἔχων νὰ παρακωλύσῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ποινῆς τοῦ συνταγματάρχου καὶ νὰ τον ὀδηγήσῃ πρὸς τὸν ἀρχιστράτηγον. Τῷ ὁμολόγησα δὲ εἰλικρινῶς τὴν ὑπὸ τῆς συνειδήσεώς μου ὑπαγορευθεῖσαν ἀπόφασίν μου, τῷ ἔδειξα τὸ σῶμα διὰ τῆς ὀπῆς τοῦ κώδωνος τῆς πνευματικῆς μου ἀντλίας εἰπὼν ὅτι ἐνόμιζον ἐμαυτὸν εὐτυχῇ, διότι ἔσωσα ἄνδρα δυνάμενον νὰ παράσχῃ εἰδήσεις ὠφελίμους εἰς τοὺς ἐλευθερω-

τὰς τῆς πατρίδος μου, καὶ ὑποσχεθεὶς νὰ τον ἀναστήσω ἰδίους ἀναλώμασιν εἰάν μ' ὑπέσχοντο ὅτι ἔμελλον νὰ σεβασθῶσι τὴν τε ζωὴν καὶ τὴν ἐλευθερίαν του. Ὁ στρατηγὸς κόμης Τρολοχούπ ἀνὴρ ἀναντιρρήτως μὲν διακεκριμένος ἀλλὰ τυχὼν ἀγωγῆς μόνον στρατιωτικῆς, ἐνόμισεν ὅτι δὲν λαλῶ σπουδάζων, διὸ καὶ ἐξῆλθε κλείσας βιαίως τὴν θύραν μου καὶ φερόμενος πρὸς μεῶς πρὸς γέροντα μωρόν. Ἐγὼ δὲ ἐξηκολούθουν ἀντλῶν καὶ διατηρῶν τὸ κενὸν εἰς πίεσιν 3 μέχρι 4 ὑποχιλιομέτρων τρεῖς ὅλους μῆνας, διότι ἐκ πείρας ἐγίνωσκον ὅτι τὰ ζῶα δύνανται νὰ ἀναβιώσωσιν ἀφ' οὗ ὑποβληθῶσιν εἰς τὸ κενὸν ὀγδοήκοντα ἡμέρας.

Τῇ 12 Φεβρουαρίου 1814 παρατηρήσας ὅτι ἀπὸ μηνὸς οὐδεμία μεταβολὴ ἐπῆλθεν εἰς τὴν ἀποξήρανσιν τῶν σαρκῶν, ἀπεφάσισα νὰ ὑποβάλω τὸν συνταγματάρχην εἰς ἑτερά τινὰ πειράματα, ἵνα διὰ τῆς τελείας ἀποξηράνσεως τοῦ σώματος ἐκσφαλίσω χρονιωτέραν τὴν συντήρησιν αὐτοῦ. Εἰσῆγαγον εἰς τὸν κώδωνα ὀλίγον αἶρα διὰ τῆς ἐπὶ τούτῳ στροφίγγος, ἔπειτα δὲ ἀφαιρέσας τὸν κώδωνα ἐξηκολούθησα τὸ ἔργον μου. Τὸ σῶμα εἶλκεν ἐξ καὶ τεσσαράκοντα μόνον λίτρας, ἦτοι τὸ τρίτον τοῦ ἀρχικοῦ αὐτοῦ βάρους. Σημειωτέον δ' ὅτι τὰ ἐνδύματα δὲν εἶχον ἀπολέσει τόσον ὕδωρ ὅσον τὰ λοιπὰ μέρη. Ὡστε ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ σώματι περιέχεται ὕδωρ ἴσον πρὸς τὰ τέσσαρα πέμπτα τοῦ ὅλου βάρους του, ὡς ἀποδεικνύει ἡ καλῶς γενομένη ἀποξήρανσις ἐν χημικῷ κλιβάνῳ. Ἀπέθηκα λοιπὸν τὸν συνταγματάρχην ἐπὶ δίσκου καὶ ἀφ' οὗ τον εἰσῆγαγον εἰς τὸν μέγαν κλιβανόν μου ἠύξησα κατὰ μικρὸν τὴν θερμοκρασίαν μέχρι 75 βαθμῶν. Δὲν ἐτόλμησα δὲ νὰ ὑπερβῶ τὸν ἀριθμὸν τοῦτον μήπως ἁλλοιώσω τὸ λεύκωμα, τὸ καταστήσω ἀδιάλυτον, καὶ ἀφαιρέσω ἀπὸ τῶν ἱστῶν τὴν δύναμιν τοῦ νὰ ἀναλάβῃσι τὸ ἀναγκαῖον ὕδωρ κατὰ τὴν ἐπανάληψιν τῶν ἐργασιῶν των. Ἐφρόντισα δὲ νὰ διαθέσω συσκευὴν κατὰλληλον ὥστε νὰ διέρχεται διαρκῶς διὰ τοῦ κλιβάνου ρεῦμα ζηροῦ αἵρος. Ὁ αἷρ δὲ οὗτος ἀπεξηράνετο διερχόμενος διὰ σειρᾶς φιαλίδων μεστῶν θεικοῦ ὀξέος, τιτάνου καὶ ἐγγλωρίου τιτάνου.

Μετὰ μιᾶς ἐβδομάδος διαμονὴν ἐν τῷ κλιβάνῳ οὐδόλως ἡλλοιώθη ἡ ὄψις τοῦ συνταγματάρχου, ἀλλὰ τὸ βῆρος του ἡλαττώθη εἰς 40 λίτρας συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἐνδυμάτων. Παρῆλθον ὅκτῳ ἔτι ἡμέραι καὶ οὐδεμία ἐλάττωσις ἐφάνη. Ὅθεν συνεπέρανα ὅτι ἡ ἀποξήρανσις ἦτο ἤδη ἐπαρκής. Ἐγίνωσκον δὲ καλῶς ὅτι τὰ πτώματα τὰ εἰς μορίας μεταβεβλημένα ἐν τοῖς ὑπογείοις τῶν ἐκκλησιῶν πρὸ ἐνὸς αἰῶνος καὶ πλέον, καταντᾷ νὰ ἔλκωσι δέκα μόνον λίτρας, ἀλλ' ὅμως γίνονται τοσοῦτον ἐλαφρὰ ἁλλοιουμένων ἐπαισθητῶς τῶν ἱστῶν αὐτῶν.

Τῇ 27 Φεβρουαρίου ἀπέθηκα τὸν συνταγματάρχην ἐν ταῖς θήκαις ὡς ἐπίτηδες χάριν αὐτοῦ κατασκεύασα. Ἐκτοτε δὲ ἦτοι ἐπὶ ἐννέα ἔτη καὶ ἐνδεκα μῆνας οὐδέποτε ἀπεχωρίσθημεν. Τὸν παρέλαβον μετ' ἐμοῦ εἰς Δανσίκην καὶ διακμένει ἐν τῇ οἰκίᾳ μου. Δὲν τον ἔταξα δὲ ἐν τῷ οἰκείῳ ἀριθμῷ τῆς ζωο-

λογικῆς συλλογῆς μου, ἀλλ' ἀναπαύεται κατ' ἰδίαν ἐν τῷ θαλάμῳ τῆς τιμῆς. Εἰς οὐδένα δὲ ἄλλον ἐπιτρέπω τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ νᾶ ἀνανεοῖ τὴν ἐγγλῶριον τίτανον.

Θὰ μεριμνῶ περὶ σοῦ μέχρι τῆς ὑστάτης πνοῆς μου, ὦ συνταγματάρχα Φουγᾶ, προσφιλέστατε καὶ ἀτυχέστεκτε φίλε! Ἀλλὰ δὲν θὰ τύχω τῆς χαρᾶς καὶ ἡδονῆς τοῦ νᾶ παρασταθῶ κατὰ τὴν ἀνάστασίν σου! Δὲν θὰ συμμετάσχω τῶν ἡδίστων συγκινήσεων τοῦ εἰς τὴν ζωὴν ἐπανερχομένου πολεμιστοῦ. Οἱ δακρυγόνοι ἀδένες σου, ἀργοὶ τὴν σήμερον, ἀναβιώσκοντες ἐν ὀλίγαις ἡμέραις, δὲν θὰ ραντίσωσι τὸν κόλπον τοῦ γηραίου εὐεργέτου σου διὰ τῆς γλυκείας δρόσου τῆς εὐγνωμοσύνης· διότι θὰ ἐπανέλθῃς εἰς τὸ εἶναι τὴν ἡμέραν μόνον καὶ ἢ πλεον ἐγὼ δὲν θὰ ζῶ. Ἴσως δ' ἐκπλαγῆς διατί ἐγὼ ἐν ᾧ τοσοῦτόν σ' ἀγαπῶ ἐδράδυνα νᾶ σ' ἐξαγάγω ἐκ τοῦ βαθέως σου ὕπνου. Τίς οἶδεν ἐὰν πικρὰ ἐπίπληξις διαφθεῖρῃ τὴν ἡδύτητα τῆς πρώτης εὐχαριστίας, ἣν θὰ ἔλθῃς νᾶ προσενέγκῃς ἐπὶ τοῦ τάφου μου! Ναί, πρέτεινα ἄνευ οὐδεμιᾶς ὠφελείας σου πείραμα γενικῆς ὠφελείας. Ὁρρεῖλον νᾶ ἐμμεῖνω πιστὸς ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀποφάσει καὶ νᾶ σοι ἀποδώσω τὴν ζωὴν εὐθὺς μετὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς εἰρήνης. Ἀλλὰ τί! Ἐπρεπε λοιπὸν νᾶ σε ἀποστείλω εἰς Γαλλίαν ὅτε τὸ ἔδαφος τῆς πατρίδος σου ἐκαλύπτετο ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἡμῶν καὶ τῶν συμμάχων; Ἡθέλησα νᾶ ἀπαλλάξω τοῦ πικροῦ τούτου θεάματος ψυχὴν ὁποῖα ἡ ψυχὴ σου. Ἀναμφισβότως θὰ πελάμβανες τὴν χαρὰν καὶ παραμυθίαν νᾶ ἐπανίδῃς τὸν Μάρτιον τοῦ 1815 τὸν δύσμοιρον ἄνδρα εἰς ὃν ἀφιέρωσας πᾶσαν τὴν ἀφοσίωσίν σου· ἀλλὰ καὶ εἶσαι βέβαιος ὅτι δὲν θὰ κατεβροχθίζετο μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ ναυαγίῳ τοῦ Οὐαρτελῶ;

Ἀπὸ ἐξ ἤδη ἐτῶν δὲν με κωλύει νᾶ σ' ἀναστήσω οὔτε τὸ συμφέρον σου οὔτε τὸ τῆς ἐπιστήμης, ἀλλὰ . . . σύγγνωθί μοι, συνταγματάρχα, ἀλλὰ ἄνανδρος φιλοζώικ. Τὸ πάθος ὑφ' οὗ πάσχω καὶ ὅπερ μετ' οὐ πολὺ θὰ με θανατώσῃ εἶνε ὑπερτροφία τῆς καρδίας καὶ τούτου ἕνεκά μ' εἶνε ἀπηγόρευμένοι αἱ βίαιαι καὶ σφοδραὶ συγκινήσεις. Ἐὰν ἐγὼ ἐπεχείρουν τὸ μέγα τοῦτο ἔργον, οὗ προδιέγραψα τὴν πορείαν ἐν προγράμματι συνημμένῳ τῇ διαθήκῃ μου ταύτῃ, ἤθελον καταβληθῇ βεβαιότατα πρὶν ὃ τὸ ἀποπερατώσω· ὁ δὲ θάνατός μου θὰ ἦτο δυσάρεστον γεγονὸς δυνάμενον νᾶ ταραξῇ τοὺς βοηθοὺς μου καὶ νᾶ γείνῃ αἰτία νᾶποτύχῃ ἡ ἀνάστασίς σου.

Ἀλλὰ θάρρει καὶ δὲν θὰ προσμείνῃς πολὺ. Ἐπειτα δὲ καὶ τί ζημιοῦσαι προσμένων; Δὲν γηράσκεις, μένεις πάντοτε εἴκοσι καὶ τεσσαρῶν ἐτῶν, τὰ τέκνα σου ἡλικιοῦνται, καὶ ὅταν ἀναγεννηθῇς θὰ εἶσαι σχεδὸν ὁμηλικὴ καὶ σύγχρονος αὐτῶν! Ἥλθες πτωχὸς εἰς Λιμπεμφέλδην, πτωχὸς εἶσαι ἐν τῇ οἰκίᾳ μου ἐν Δανσίκῃ, ἡ δὲ διαθήκη μου σὲ ἀποκχθιστᾷ πλούσιον. Εὐδαμόνει, αὕτη εἶνε ἡ μόνη μου εὐχή.

Παραγγέλλω δὲ ἵνα τὴν ἐπιούσαν τοῦ θανάτου μου ὁ ἀνεψιός μου Νικόλαος Μάιζερ συγκαλέσῃ διὰ προσκλητηρίων δέκα ἰατροὺς τοὺς διασημοτά-

ταὺς ἐν Πρωσίᾳ, νὰ τοὺς ἀνγκνῶτῃ τὴν διαθήκην καὶ τὸ ἐπισυνημμένον ὑπόμνημα, καὶ ἄνευ ἀναβολῆς νὰ ἐπιχειρήσῃ ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ μου τὴν ἀνάστασιν τοῦ συνταγματάρχου Φουγκ. Αἱ δὲ δαπάναι τῆς ἐλεύσεως τῶν ἰατρῶν τῆς διαμονῆς κλπ. κλπ., θὰ ληφθῶσιν ἐκ τοῦ ἐνεργητικοῦ τῆς κληρονομίας. Διοχίλια δὲ τὰ ἄλλα θὰ ὁρισθῶσιν εἰς τὴν δημοσίευσιν τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ πειράματος γερμανιστί, γαλλιστί καὶ λατινιστί. Ἀντίτυπον δὲ τοῦ συγγράμματος τούτου θὰ ποσταλῇ εἰς πάσας τὰς ἐπιστημονικὰς ἐταιρίας τὰς ὑπαρχούσας ἐν Εὐρώπῃ τὸν χρόνον τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ.

Ἐὰν δὲ παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν δέν κατορθώσωσιν αἱ προσπάθειαι τῆς ἐπιστήμης νὰ ἀναστήσωσι τὸν συνταγματάρχην, ὅλον μου τὸ ἔχειν θὰ ἐπανεέλθῃ εἰς τὴν κυριότητα τοῦ Νικολάου Μάιζερ τοῦ μόνου ὑπολειπομένου μοι συγγενοῦς.

Ἰωάννης Μάιζερ Δ. Ι.

Η'

*Πῶς ὁ Νικόλαος Μάιζερ ἀνεψιὸς τοῦ Ἰωάννου Μάιζερ,
ἐξετέλεσε τὴν διαθήκην τοῦ θείου του.*

Ὁ ἐκ Βερολίνου ἱατρός Χιρζ ὁ ἀντιγράψας καὶ ἀποστείλας τὴν διαθήκην ταύτην, παρεκάλει νὰ τῷ συγχωρήσωσι, διότι ἀπουσιάζων τῆς πρωτευούσης δι' ἰδίᾳς ὑποθέσεις δέν τὴν ἀπέστειλεν ἐν καιρῷ. Διερχόμενος δὲ διὰ Δανσίκης ἐπεσκέψατο μετὰ χαρᾶς τὸν Νικόλαον Μάιζερ πρῶτὴν μὲν ζυθοποιόν, τότε δὲ πλουσιώτατον γεωκτῆμονα καὶ παχὺν προσδοῦχον ἐξ περιπού καὶ ἐξήκοντα ἐτῶν. Ὁ γέρον οὗτος ἐνεθυμεῖτο κάλλιστα τὸν θάνατον καὶ τὴν διαθήκην τοῦ θείου του τοῦ σοφοῦ· ἀλλὰ δέν ἐλάλει περὶ τῶν πραγμάτων τούτων ἄνευ ἀποστροφῆς. Ἐβεβαίουν δ' ὅτι ἄρ' ἀποθανόντος τοῦ θείου του συνεκάλεσε δέκα ἱατροὺς τῆς Δανσίκης περὶ τὴν μορίαν τοῦ συνταγματάρχου· ἐπεδείκνυε δὲ καὶ ἔγγραφον τῶν ἱατρῶν ὁμοφώνως μαρτυρούντων ὅτι ἄνθρωπος ἀπεζηχαμένος ἐν κλιβάνῳ κατ' οὐδένα τρόπον δύναται νὰ ἀνὰζήσῃ. Τὸ πιστοποιητικὸν τοῦτο συνταχθέν ὑπὸ τῶν ἐναντίων καὶ τῶν ἐχθρῶν τοῦ θανόντος ἱατροῦ, οὐδένα λόγον ἐποιεῖτο περὶ τοῦ ἐπισυνημμένου τῇ διαθήκῃ ὑπομνήματος. Ὁ Νικόλαος Μάιζερ διεβεβαίουν μεθ' ὅρκου (ἄλλ' οὐχὶ βεβαίως καὶ χωρὶς νὰ ἐρυθριᾷ) ὅτι τὸ περὶ οὗ οὐ λόγος ἔγγραφον τὸ περιέχον τὰς ὁδηγίας πρὸς ἀνάστασιν τοῦ συνταγματάρχου, οὔτε αὐτός ποτέ το εἶδεν οὔτε ἡ γυνὴ του. Ἐρωτώμενος δὲ πῶς ἀπεφάσισε καὶ ἐπώλησε τοιαύτην πολύτιμον παρὰκαταθήκην, ἥτις ἦτο τὸ σῶμα τοῦ συνταγματάρχου, ἀπεκρίνατο ὅτι διατηρήσας αὐτὸ δεκαπενταετίαν ὅλην ἐν τῷ οἴκῳ του μετὰ πάσης ἐπιμελείας καὶ τιμῆς, ἔπειτα κατελαμβάνετο ὑπὸ ἐνυπνίων καὶ καθ' ἐκάστην σχεδὸν νύκτα ἀφυπνίζετο ὑπὸ τοῦ φάσματος τοῦ συνταγματάρχου, ὅστις ἐπιφαινόμενος τὸν ἔσurreν ἀπὸ τῶν ποδῶν καὶ παντοίαις τρόποις τὸν ἠνόχλει,

τούτου δ' ἕνεκα ἀπεράσισε καὶ τὸν ἐπώλησεν ἀντὶ εἴκοσι ταλλήρων ἐν Βερολίῳ. Ἀμα δ' ἀπαλλαχθεὶς τοῦ ὀχληροῦ τούτου συναίκου ἐκοιμᾶτο τοῦ λοιποῦ ἡσυχος μὲν, ἀλλ' οὐχὶ τελείως, διότι ἦτο ἄδύνατον νὰ λησμονήσῃ τὴν μορφὴν τοῦ συνταγματάρχου.

Πρὸς ταῖς πληροφρίαις ταύταις προσέθηκεν λέξεις τινὰς καὶ ἐξ ἑαυτοῦ ὁ Χίρζ. ἱατρὸς τῆς Α. Β. Υ. τοῦ ἀντιβασιλεύοντος ἡγεμόνος τῆς Πρωσίας, δηλῶν ὅτι δὲν ἐνόμιζεν ἄδύνατον κατὰ θεωρίαν τὴν ἀνάστασιν ἀνθρώπου μετ' ἐπιμελείας ἀπεξηραμένου, μάλιστα δὲ ὁ τρόπος δι' οὗ ὁ ἐνδοξος Ἰωάννης Μάιζερ ἀπεξήρανε τὸν συνταγματάρχην ἦτο ὁ καταλληλότερος πάντων. Ἀλλ' ἐν τῇ παρούσῃ περιστάσει δὲν τῷ ἐφαίνετο πιθανὴ ἡ ἀναβίωσις τοῦ συνταγματάρχου Φουγξ' διότι αἱ ἀτμοσφαιρικαὶ ἐπὶ ἥρει καὶ αἱ διάφοροι μεταβολαὶ τῆς θερμοκρασίας εἰς αἷς ὑπεβάλλετο ἐπὶ ἑξ καὶ τεσσαράκοντα ὅλα ἔτη θὰ ἡλλοίωσεν ἐπισθοητῶς καὶ τοὺς χυμοὺς καὶ τοὺς ἰστούς. Τοιαύτη δὲ ἦτο καὶ ἡ γνώμη τοῦ κ. Ρενάλτου καὶ τοῦ υἱοῦ του.

Ἰνα δὲ καταπράυνωσι τὴν ἐξάψιν τῆς Κλημεντίνης τῇ ἀνέγνωσαν μὲν τὰς τελευταίας παρὰ γράφους τῆς ἐπιστολῆς τοῦ ἱατροῦ Χίρζ, ἀπέκρυψαν δὲ τὴν δικηγήν τινος τοῦ Ἰωάννου Μάιζερ, ἣτις βεβίως ἤθελεν ἐξάψει τὴν κεφαλὴν τῆς ἔτι μᾶλλον. Ἀλλ' ἡ νεκρὰ ἐκείνη φαντασία ἀδιαλείπτως ἐπυροῦτο καὶ μάλιστα ἐπειρῶντο νὰ τὴν κατασβέσωσι. Διότι ἡ Κλημεντίνη ἐπεζήτη ἤδη τὴν μετὰ τοῦ ἱατροῦ Μαρτοῦ ὁμιλίαν συζητήσασα μετ' αὐτοῦ καὶ θέλουσα νὰ ἴδῃ τὰ περὶ ἀναβιώσεως τῶν τραχοφύρων πειράματά του. Ἐπανερχομένη δὲ οἶκαδε εἶχε τὸν νοῦν τῆς ὀλίγον εἰς τὸν Λέοντα καὶ πολὺ εἰς τὸν συνταγματάρχην. Τὸ τῶν γάμων σχέδιον ἐξηκολούθει ὑπάρχον, ἀλλ' οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ λαλήσῃ περὶ τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ. Εἰς δὲ τὰς τρυφερωτάτας θωπείας τοῦ μέλλοντος νυμφίου τῆς ἡ Κλημεντίνη ἀπεκρίνετο συζητοῦσα περὶ τῆς ζωτικῆς ἀρχῆς. Ἐρχομένη δὲ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κ. Ρενάλτου ἤρχετο οὐχὶ χάριν τῶν ζώντων ἀλλὰ χάριν τοῦ νεκροῦ. Πάνθ' ὅσα δ' ἔλεγον εἰς αὐτὴν ἵνα θεραπεύσῃ τὴν μωρὰν ἐλπίδα τῆς, εἰς οὐδὲν ἕλλο συνετέλεσαν ἢ νὰ τὴν ρίψωσιν εἰς βαθυτάτην μελαγχολίαν. Ἡ εὐχροία τῶν παρειῶν τῆς ἐμακρύνθη καὶ ἐσβέσθη ἡ λάμψις τοῦ βλέμματός. Ἐκτεταμένη ὑπὸ πάθους ἀποκρόφου ἀπώλεσε τὴν χάριν καὶ τὴν ζωηρότητα αἵτινες τρόπον τινὰ εἶνε αἱ μαρμαρυγαὶ τῆς νεότητος καὶ τῆς χαρᾶς. Φαίνεται δ' ὅτι ἡ μεταβολὴ αὕτη ἐγένετο κατὰ δὴλον, διότι ἡ θεία τῆς, καὶ τοι δὲν εἶχεν ὄμματα μητρος, ἐταράχθη σφόδρα.

Ὁ δὲ ἱατρὸς Μαρτοῦ παποιδῶς ὅτι ἡ ψυχικὴ αἴτις τῆς Κλημεντίνης ἀρρωστία μόνον δι' ἠθικῆς θεραπείας ἠδύνατο νὰ ἐξαλειφθῇ, τὴν ἐπεσκέφθη πρῶτον τινὰ καὶ τῇ εἶπε·

«Κόρη μου, καὶ τοι δὲν δύναμαι νὰ ἐξηγήσω τὴν προθυμίαν ἣν ἔχεις πρὸς τὴν μοίαν, ἐπεχείρησα καὶ τι χάριν καὶ ἐκείνης καὶ σοῦ. Ἀπέστειλα πρὸς τὸν Κόρολον Νιμπὸρ τὸ τεμάχιον τοῦ ὤτιου ὅπερ ὁ Λέων ἀπέκοψε».

Ἡ Κλημεντίνη ἀνοίξασα τοὺς ὀφθαλμοὺς οὐδὲν ἀπεκρίνεται.

«Δέν μ' ἐννοεῖς; εἶπεν ὁ ἱατρός. Πρόκειται νὰ ἀναγνωρίσωμεν ἐάν οἱ χυμοὶ καὶ οἱ ἱστοὶ τοῦ συνταγματάρχου ὑπέστησαν σπουδαίαν τινὰ ἀλλοίωσιν. Ὁ κύριος Νιμπὸρ διὰ τοῦ μικροσκοπίου τοῦ θά μας εἶπεν τὴν ἀλήθειαν· καὶ ὅ τι λέγει ὁ ἀνὴρ οὗτος εἶνε ἄξιον πάσης πίστεως, διότι οὐδέποτε σφάλλεται. Ὡστε ἐκ τῆς ἀποκρίσεώς του θὰ μάθωμεν ἐάν πρέπη νὰ τον θάψωμεν.

— Τί! ἀνεφώνησεν ἡ νεανίς, εἶνε δυνατόν νὰ ἀποφανθῇ τις ὅτι ἄνθρωπός τις εἶνε ζωντανός ἢ νεκρός ἐάν ἴδῃ ὡς δεῖγμα τεμάχιον τοῦ σώματός του;

— Ὁ ἱατρός Νιμπὸρ τίποτε περισσότερον δὲν θέλει. Λοιπόν, κόρη μου, λησμόνησον μίαν ἐβδομάδα τοὺς πικροὺς λογισμοὺς σου καὶ εὐθὺς ὡς λάβω τὴν ἀπόκρισιν θά σοί την φέρω νὰ την ἀναγνώσῃς. Ὁ ἱατρός Νιμπὸρ δὲν εἰξεύρει τί πρᾶγμα εἶνε τὸ τεμάχιον ὅπερ τῷ ἔστειλα. Ἀλλ' ἐάν, παρ' ἐλπίδα, μας εἶπῃ ὅτι τὸ ἄκρον ἐκεῖνο τοῦ ὤτιου ἀνήκει εἰς ἄνθρωπον ζωντανόν, θὰ τον παρακαλέσω νὰ ἔλθῃ εἰς Φονταινεβλῶ, νὰ μας βοηθήσῃ εἰς τὴν ἀνάστασιν τοῦ συνταγματάρχου.

Ἡ ἀμυδρὰ αὕτη λάμψις διεσκέδασε τὴν μελαγχολίαν τῆς Κλημεντίνης καὶ τὴν ἀπέδωκε τὴν ὀγίειάν. Ἐπανελάβε πάλιν τὰ ἄτματα τῆς, τοὺς γέλωτας καὶ τὰ σιρτήματα ἐν τῷ κήπῳ τῆς θείας καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ κ. Ρενάλτου. Αἱ τρυφεραὶ καὶ γλυκεῖαι συνομιλίαι ἐπανελήφθησαν, ἐγένετο λόγος πολλὸς περὶ τῶν γάμων καὶ ἡ ἐπ' ἐκκλησίᾳς πρώτη περὶ αὐτῶν δήλωσις.

«Τέλος πάντων, ἔλεγεν ὁ Λέων, τὴν ἐπανευρίσκω!»

Ἀλλ' ἡ κυρία Ρενάλτου, ὡς μήτηρ νοῦν ἔχουσα καὶ προβλέπουσα τὰ μέλλοντα νὰ συμβῶσιν, ἔσειε τὴν κεφαλὴν περίλυπος.

«Τὰ πράγματα κατὰ τὸ ἥμισυ μόνον ἔχουσι καλῶς, ἔλεγεν ἡ μήτηρ. Δέν μ' ἀρέσκει νὰ ἔχῃ ἡ νύμφη μου τόσον πολὺ τὸν νοῦν τῆς εἰς εὐμορφον ἀπεξηραμένον νέον. Τί θὰ γείνωμεν ὅταν μάθῃ ὅτι εἶνε τῶν ἀδυνάτων νὰ τον ἀναστήσωμεν; Δέν θὰ ἔχωμεν πάλιν τὰ αὐτὰ τοῖς αὐτοῖς; Ἀλλὰ καὶ ἂν, ὡς ἐκ θαύματος, ἐπιτύχῃ ἡ ἀνάστασις του, εἰσθε βέβαιοι ὅτι δέν θὰ τον ἀγαπήσῃ; Μὰ τὸ ναί, ἦτο μεγάλη ἀνάγκη νὰ κάμῃ ὁ Λέων μου αὐτὴν τὴν ἀγοράν, τὰ χρήματά του ἐπιασαν τόπον!»

Κυριακὴν τινα πρὶν ὁ ἱατρός Μαρτοῦ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γηραιοῦ καθηγητοῦ ψάλλων νικητήρικ. Εἶχε λάβει ἐκ Παρισίων τὴν ἀπόκρισιν ταύτην:

«Ἀγαπητέ μοι συνάδελφε.

»Ἐλάβον τὴν ἐπιστολήν σου καὶ τὸ τεμάχιον ὑπερ με παρακάλεσας νὰ ἐξετάσω καὶ προσδιορίσω τί εἶνε. Δέν ἐχρειάσθην πολλὴν ἐργασίαν νὰ εὕρω περὶ τίνος πρόκειται. Βίκοσάκις ἐξετέλεσα πρᾶγματα δυσκολώτερα ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἱατροδικαστικὴν. Δύναμαι μάλιστα νὰ σε ἀπαλλάξω τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ μ' εἶπῃς τὸ τατριμμένον ἐκεῖνο, ὅτι δὴλα δὲ καὶ ἀφ' οὗ το ἐξετά-

σης διὰ τοῦ μικροσκοπίου θά σοι εἶπω τί πρᾶγμα εἶνε». Ἡ πόνηρία αὕτη εἰς οὐδέν χρησιμεύει, διότι τὸ μικροσκόπιόν μου εἰξεύρει πολὺ κάλλιόν σου τί μ' ἀπέστειλας. Διότι σὺ μὲν γινώσκεις τὸ σχῆμα καὶ τὸ χρῶμα τῶν πραγμάτων, ἀλλ' ἐκεῖνο βλέπει τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῶν κατασκευὴν, τὸν λόγον, τῆς ὑπάρξεώς των, τοὺς ὅρους τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου.

»Τὸ τεμάχιόν σου τὸ ἀπεσπασμένον ἀπὸ ὕλης ἀπεξηραμένης, ἔχον πλάτος τὸ ἥμισυ τοῦ ὀνυχός μου, καὶ σχεδὸν τὸ πᾶχος του, διαμεῖναν τέσσαρες καὶ εἴκοτιν ὥρας ὑπὸ ὑαλίνην σφαῖραν ἐν ἀτμοσφαίρᾳ κεκορεσμένη ὕδατος εἰς θερμοκρασίαν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, ἐγένετο εὐκαμπτον καὶ πολὺ πλέον ἢ ἐλαστικόν. Οὕτω δὲ ἠδυνήθην νὰ το ἀνακτάω καὶ νὰ το μελετήσω ὡς τεμάχιον νωποῦ κρέατος καὶ νὰ ὑποβῶ εἰς τὴν διὰ τοῦ μικροσκοπίου ἐξέτασιν ἑκαπτον αὐτοῦ μέρος, ὅπερ μοι ἐφαίνετο διαφέρον κατὰ τὴν σύστασιν ἢ τὸ χρῶμα.

»Καὶ πρῶτον μὲν εὗρον κατὰ τὸ μέσον τοῦ τεμαχίου, μέρος τι λεπτόν σκληρότερον καὶ ἐλαστικώτερον, ἐν ᾧ παρετήρησα τὸν κυτταρώδη ἱστὸν τοῦ χόνδρου. Ὁ χόνδρος δὲ οὗτος δὲν ἦτο οὔτε τῆς ῥινός, οὔτε τινός ἀρθρώσεως ἀλλ' ἦτο ἀκριβῶς ὁ χόνδρος τοῦ ὠτός. Λοιπὸν μ' ἀπέστειλας εἰς ἐξέτασιν τὸ ἄκρον ὠτός καὶ οὐχὶ τὸ κατώτατον ἄκρον, τὸν λοβὸν ἢν αἱ γυναῖκες διατρυπῶσι καὶ κρεμῶσι τὰ χρυσᾶ ἐνώτια, ἀλλὰ τὸ ἀνώτατον ἄκρον εἰς ὃ ἐκτείνεται ὁ χόνδρος.

»Ἀπέσπασα λεπτότατον δέρμα ἐν ᾧ τὸ μικροσκόπιον μ' ἐδείξε λεπτοτάτην ἐπιδερμίδα ἀνκλοῖωτον μετὰ μικρῶν θηλῶν καὶ πυκνοῦ λεπτοτάτου χνοῦ ἀνθρωπίνου. Ἐκάστη θρίξ τοῦ χνοῦ τούτου εἶχε τὴν ρίζαν τῆς ἐντὸς τοῦ θύλακος ἔχοντος καὶ τοὺς δύο του ἀδενίσκους. Πλὴν δὲ τούτου αἱ τρίχες τοῦ χνοῦ εἶχον μῆκος μὲν τεσσάρων μέχρι πέντε ὑποχιλιομέτρων, πᾶχος δὲ πέντε ἑκατοστῶν τοῦ ὑποχιλιομέτρου, ὃ ἐστὶ τὸ διπλάσιον τοῦ μεγέθους τοῦ ἀπαλοῦ χνοῦ τοῦ ἀνθοῦντος ἐπὶ ὠτός γυναικείου, ἐξ οὗ συμπεραίνω ὅτι τὸ τεμάχιον τοῦ ὠτός ὅπερ μ' ἀπέστειλας εἶνε ἀνδρός.

»Κατὰ τὸ κεκυρτωμένον ἄκρον τοῦ χόνδρου εὗρον τὰς λεπτοτάτας ῥαβδωτάς μυϊκὰς ἵνας τοῦ μυὸς τοῦ ἑλίκος ἐν ἀρίστη καταστάσει μονονουχὶ μέλλοντας νὰ συσταλῶσι. Ὑπὸ τὸ δέρμα καὶ παρὰ τοὺς μύς εὗρον πολλὰς νευρικὰς ἵνας συνισταμένας ἐξ ὀκτὼ μέχρι δέκα σωληνίσκων, ὧν ἡ μυελώδης οὐσία ἦτο ἀναλλοίωτος καὶ ὁμογενής ὡς ἐὰν ἐξήχθησαν ἐκ ζωντανοῦ ζώου, ἢ ἐκ μέλους ἀκρωτηριασθέντος. Εἶσαι εὐχαριστημένος; μοι λέγεις εὐχαριστῶ; Ἀλλ' ἐγὼ ἔχω καὶ ἄλλα νὰ σοι ἀνακοινώσω.

»Ἐν τῷ κυψελώδει ἱστῷ τῷ μετὰ τοῦ χόνδρου καὶ τοῦ δέρματος εὗρον μικρὰς ἀρτηρίας καὶ μικρὰς φλέβας, ὧν ἡ ὕψις διακρίνετο εὐκρινέστατα, περιχοῦσας τὸν ὀρρόν μετὰ τῶν ἐρυθρῶν αἱμοκυττάρων. Τὰ αἱμοκύτταρα δὲ ταῦτα ἦσαν περιφερῆ, ἀμφίκυκλα καὶ κανονικώτατα δὲν ἐνέφαινον δὲ οὔτε

όδοντοειδεῖς προέχοντες, οὔτε μορσεῖδῃ μεταβολὴν τὸ χαρακτηριστικὸν τῶν αἰμοκυττάρων τοῦ νεκροῦ σώματος.

»Ἐν συνόψει, ἀγαπητέ μοι συνάδελφε, ἀνεῦρον ἐν τῷ τεμαχίῳ τούτῳ σχεδὸν πᾶν ὃ τι ὑπάρχει ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ σώματι, οἷον χόνδρον, μῦν, νεῦρον, δέρμα, τρίχας, ἀδένες, αἷμα κτλ. καὶ ταῦτα ἐν κατὰστάσει κατὰ πάντα ὑγιεῖ καὶ φυσικῇ. Λοιπὸν δὲν μ' ἀπέστειλας πτώμα, ἀλλὰ τεμάχιον ἀνθρώπου ζῶντος, οὗ καὶ οἱ χυμοὶ καὶ οἱ ἱστοὶ οὐδόλως ἀποσυνετέθησαν.

»Δέξαι κτλ.

»Κάρολος Νιμπόρ.

»Ἐν Παρίσις τῇ 30 Ἰουλίου 1859».

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

Ο ΕΝ ΜΑΡΑΘΩΝΙ ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΔΙΟΝΥΣΟΥ

Πρό τινων ἡμερῶν ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τῶν ἀθηναϊκῶν ἐφημερίδων ἡ εἰδήσις ὅτι κατὰ τηλεγράφημα ἐκ Μαραθῶνος σταλὲν εὑρέθη αὐτόθι μετὰ ῥαγδαίαν βροχὴν ναὸς, ὅστις ἐνομίσθη εἶναι τοῦ Διονύσου ἐκ τινος ἐπιγραφῆς ἀνακαλυφθείσης. Εἰς ταύτην τὴν εἰδήσιν πεισθέντες μετέβημεν εἰς Μαραθῶνα συνοδευόμενοι δὲ ὑπὸ τοῦ ἀξιολόγου δημάρχου κ. Καλέμη ἐπεσκέσθημεν τὰ εὑρεθέντα· γράφωμεν δὲ νῦν ἑνταῦθα περὶ τούτων τινὰ σκοποῦντα εἰς τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν ἐν ταῖς ἐφημερίσιν ἀνακριβῶς καὶ ὑπερβολικῶς γρῶφέντων περὶ τῆς ἀνακαλύψεως.

Εἰς τοὺς ἐξ αὐτοψίας ἢ ἐκ βιβλίων εἰδότες τὴν πεδιάδα τοῦ Μαραθῶνος εἶνε γνωστὸν, ὅτι τὸ Πεντελικὸν κατατείνει εἰς αὐτὴν τρεῖς τῶν τελευταίων αὐτοῦ προπόδων γνωστοὺς ὑπὸ τὰ ἑλ्ला ὀνόματα Ἀργιελήκι (κακῶς ὀνομαζόμενον Ἀργαλίκι ἐν πᾶσι τοῖς περὶ Ἀττικῆς τοπογραφικοῖς βιβλίοις), Κοτρῶνι καὶ Σταυροκοράκι. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον τῶν ὀρέων τούτων κεῖται πρὸς τὰ νοτιοδυτικὰ, τὸ δὲ Σταυροκοράκι πρὸς τὰ βορειοανατολικά τοῦ πεδίου. Ἐν δὲ τῇ εἰσόδῳ τοῦ αὐλῶνος ὅστις χωρίζει μέσσω τὸ Κοτρῶνι καὶ τὸ Σταυροκοράκι κεῖται τὸ κτῆμα τοῦ κ. Σκουζέ, τὸ καλούμενον Μπέη, ἐνθα ἐτύχαμεν εὐγενοῦς φιλοξενίας. Περὶ τὸ κτῆμα τοῦτο διέρχεται, ἐκ τῶν ὑψῶν τοῦ Πεντελικοῦ κατερχόμενος, χεῖμαρρος ὅστις διαρρέων τὸ πεδῖον ἐκβάλλει εἰς μέσον περίπου τὸν κόλπον τοῦ Μαραθῶνος. Πῶς ἐκκλείτο ὁ ποταμὸς οὗτος κατὰ τὴν ἀρχαιότητα εἶνε ἄγνωστον, τινὲς δ' ὁμῶς ὀνομάζουσιν αὐτὸν Χάρραδρον. Τούτου δὲ τοῦ ποταμοῦ τὸ ρεῦμα παρακολουθοῦντες ἐφθίσαμεν μετὰ δρόμον εἰκοσι περίπου λεπτῶν ἀπὸ τοῦ Μπέη εἰς τὴν θέσιν Διαβολάκι πλησίον τοῦ Πλασοῦ, διακριτικώτεροι ὀνομαζομένην Γκοριτσαῖς τοῦ Χρυσούλα,